

Zoutzuur uitstoot door ICL Fertilizers

Actualiteit: Hoorzitting last onder dwangsom ICL

Op 3 juli vindt om 10.00 uur in het provinciehuis van Noord-Holland de zitting plaats van de Hoor- en Adviescommissie (HAC) inzake het door ICL Fertilizers ingestelde bezwaar tegen de door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) opgelegde en ingevorderde last onder dwangsom van € 125.000. Uit het procesdossier blijkt dat de Omgevingsdienst een fikse overschrijding heeft geconstateerd van de emissienorm voor zoutzuur (HCl) door ICL Fertilizers.

Omdat bewoners in Amsterdam-Noord forse overlast ervaren van de uitstoot van ICL Fertilizers, en klachten hebben die passen bij blootstelling aan zoutzuur, heeft Adem Vrij aan het IJ zich als belanghebbende gemeld bij de Hoor- en Adviescommissie. Adem Vrij zal de hoorzitting bijwonen. Dit factsheet vat enkele opvallende feiten uit het procesdossier samen. De processtukken zijn ter inzage bij de provincie en te raadplegen via de links onderaan dit document.

Hoofdpunten

- De Omgevingsdienst heeft in oktober 2024 bij ICL een concentratie zoutzuur gemeten van **736 mg/Nm³**, daar waar de omgevingsvergunning slechts **30 mg/Nm³** toestaat. De nieuwe landelijke norm (die niet geldt voor ICL) bedraagt tegenwoordig zelfs slechts **3 mg/Nm³**.
 - Volgens de Omgevingsdienst is de overschrijding vooral te wijten aan de zogenoemde druppelvanger. De Omgevingsdienst concludeert uit metingen dat de druppelvanger in de schoorsteen van ICL – bedoeld om druppels af te vangen die onder andere zoutzuur (HCl) bevatten – een rendement van slechts **1%** heeft.
 - Waarnemingen van bewoners in Amsterdam-Noord die veel overlast ervaren van de uitstoot, komen overeen met de bevindingen van de Omgevingsdienst.
 - Volgens de provincie Noord-Holland handelt ICL *onmiskenbaar in strijd met* haar zorgplicht om nadelige gevolgen voor het milieu en de kwaliteit van de lucht te voorkomen.
-

Vergunning

- ICL Fertilizers opereert onder een omgevingsvergunning uit 2003 die in 2005 en 2008 is aangepast
- Voor wat betreft de uitstoot van HCl (waterstofchloride/zoutzuur) staat de vergunning een emissieconcentratie toe van maximaal 30 mg/Nm³ en een totale uitworp van 4,2 kg/u.
- De vergunning geeft als voorschrift voor de meetmethode (artikel 5.1.c van de vergunning): *“De grenswaarden gelden voor de gasstroom vóór de druppelvanger. Analyses moeten*

worden uitgevoerd nadat uit deze gasstroom de eventueel aanwezige druppels zijn afgescheiden.”

Toelichting meetmethode

- De fabriekspijp van de kunstmestfabriek bevat een druppelvanger die condensaat opvangt en bedoeld is om de schadelijke emissies omlaag te brengen. De druppelvanger zorgt onder de juiste procescondities voor het neerslaan van de dampen als condensaat (theoretisch 99% rendement).
- Aangezien meten ná de druppelvanger in de fabriekspijp technisch niet mogelijk was, is er in 2003 voor gekozen om in de vergunning op te nemen dat moet worden gemeten vóór (lees: onder) de druppelvanger. Om de druppelvanger na te bootsen, moeten eerst de druppels worden afgescheiden zodat alleen in de gasstroom wordt gemeten (conform NEN/ISO 9096).
- Bij deze meetmethode wordt ervan uitgegaan dat de druppelvanger goed functioneert. De meting van HCl in de gasstroom vóór de druppelvanger is dus slechts representatief voor de totale uitstoot als de druppelvanger goed werkt.

Rendement van druppelvanger ICL

De druppelvanger van ICL is volgens de Omgevingsdienst bij procescondities waaronder wordt geproduceerd nauwelijks effectief in het afvangen van HCl in druppelvorm. In maart 2025 is een rendement van slechts 1% door de Omgevingsdienst vastgesteld – wat feitelijk neerkomt op het nagenoeg volledig falen van de druppelvanger. Uit een eigen meting van ICL in 2015 bleek al een rendement van slechts 41%.

Dat het rendement van de druppelvanger de afgelopen jaren kennelijk is afgenomen naar 1%, lijkt te passen bij de meermaals door bewoners opgemerkte toegenomen overlast van ICL de afgelopen jaren.

Metingen

Gezien de schamele 1% efficiëntie van de druppelvanger, heeft de Omgevingsdienst aangenomen dat de werkelijke totale uitstoot van HCl (gas + druppels) veel hoger ligt dan wanneer alleen de concentratie wordt gemeten in de gasstroom vóór de druppelvanger.

Bij de meting van de concentratie HCl in de gasstroom vóór de druppelvanger blijft ICL binnen de norm (13,1 mg/Nm³). De Omgevingsdienst heeft echter eveneens de concentratie van chloriden in de vloeistoffen gemeten – en heeft daarmee een *veel hogere*, gecombineerde HCl-concentratie vastgesteld (gas + druppels). Het gecombineerde resultaat bedroeg in oktober 2024 maar liefst 736 mg/Nm³. Daarmee zou de totale uitworp van HCl maar liefst 65,4 kg/h bedragen (vele malen hoger dus dan de normen voor de HCl-concentratie van 30 mg/Nm³ en -vracht van 4,2 kg/h).

De door de Omgevingsdienst gemeten concentratie (in gas en druppels) in oktober 2024, ligt daarmee maar liefst 24,5 keer hoger dan de concentratie van 30 mg/Nm³ in de vergunning. De totale vracht (lees: uitstoot) van HCl (gas + druppels) ligt daarmee ook fors hoger.

Dat de rook van ICL waarschijnlijk nog erg veel vocht met zoutzuur bevat, blijkt volgens de toezichthouders ook uit eigen waarnemingen, zoals de zware witte dalende rookpluim die uit de pijp komt en irriterende vochtdruppeltjes op de huid.

Deze waarneming van de zware witte dalende rookpluim komt overeen met waarnemingen van bewoners in Amsterdam-Noord, die al vaak hebben opgemerkt dat de pluim van ICL tot zeer laag over het water van het IJ, hun woonwijken in glijdt.

Samenvatting bezwaarprocedure last onder dwangsom

ICL stelt in haar bezwaar simpelweg dat het voldoet aan de vergunningseisen wanneer wordt gemeten vóór de druppelvanger, zonder druppels. De provincie Noord-Holland wijst er echter op dat de druppelvanger nauwelijks functioneert, waardoor de meting slechts een deel van de werkelijke uitstoot weergeeft. Volgens de provincie moet de effectiviteit van de druppelvanger worden meegenomen bij het bepalen van de werkelijke totale emissie van HCl.

Naast de overschrijding van de specifieke normen in de vergunning, meent de provincie dat ICL in algemene zin handelt in strijd met haar zorgplicht om al het mogelijke te doen om negatieve gevolgen voor het milieu te voorkomen. Zij weet immers al tenminste sinds 2015 dat de druppelvanger niet goed functioneert. In 2015 bleek al dat de druppelvanger nog slechts een rendement van 41% had.

Huidige wettelijke norm

De huidige wettelijke concentratienorm voor HCl, als opgenomen in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL), is overigens tien keer zo streng als in de vergunning van ICL uit 2003.

Volgens het BAL geldt geen norm van 30 mg/Nm³ maar van slechts 3 mg/Nm³ voor HCl. De nieuwe norm uit het BAL geldt niet automatisch voor bestaande vergunningen, zoals die van ICL, maar maakt de ernst wel extra duidelijk. Onder de nieuwe wettelijke norm zou de concentratie van HCl in de rook van ICL theoretisch dus tot 245 keer te hoog kunnen liggen.

Meer informatie

De stukken met betrekking tot de last onder dwangsom en met betrekking tot de invordering zijn ter inzage via de Hoor- en Adviescommissie van de Provincie Noord-Holland.

ODNZKG, Advies Lucht & Geur, (*Intern*) Advies - metingen bij ICL door KW3 in opdracht van OD NZKG - oktober 2023 d.d. 5 december 2023, te raadplegen via deze link:

https://storage.mozardsaas.nl/odnzk/pdf/71/b4/d0/d77zk5-ouilvies23g990iou6jeox7qxjmfhyqpfjd0uy4c7cn7e9tcfctocw5le51dz5hi?X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Expires=30&X-Amz-Date=20250624T113158Z&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Credential=AKIA36WJF4WZQVWM2P7R%2F20250624%2Feu-central-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Signature=87b8ff8cc605a7173ca693e1b22afcab3534b6efd8c83cd13263122365f9a99&auth-url=https%3A%2F%2Fmozardloket.odnzk.nl%2Fmozard%2Fdocument%2Fdocnr%2F28190717%2C%2C-1%2C&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3D%22_Intern_%20advies%20-%20meting%20KW3%20oktober%202023%20bij%20ICL.docx.pdf.pdf%22